

A seregtest hadtápilegységeinek összekovácsolásáról

Lapos Mihály ezredes

A közelmúltban seregtestünk életében jelentős esemény zajlott le, ugyanis mind céljaiban, mind méretében az utóbbi évek legnagyobb összekovácsoló seregtest hadtáp rendszergyakorlat végrehajtására került sor.

A gyakorlat jelentőségét jelzi, hogy e gyakorlaton részt vett a seregtest hadtápilegységek közel 50%-a, 1500—1800 tonna anyag került megmozgatásra és a gyakorlaton részt vevő technikai eszközök zöme 1200—1500 km-t mozgott.

A gyakorlat hasznosságát külön aláhúzta az a tény, hogy jelentős mértékben kapcsolódott az ugyancsak ebben az időszakban, a szövetséges csapatokkal együttműködve levezetett csapatgyakorlathoz, melynek során a csapatok ellátása érdekében sor került számos feladat végrehajtására, mint például: lőszer, üzemanyag, műszaki anyag, pc. gk. anyag, élelem kiszállítására és átadására, sebesültek kiürítésére és ellátására.

Külön érdekes részét képezte a gyakorlatnak az olyan feladat végrehajtása, mint a FRONT raktár- (üzemanyag, lőszer, élelmiszer) részlegek fogadása, az MB főnökség alárendeltségébe való utalása és ezen alegységek bekapcsolása a seregtest hadtápbiztosítási terve alapján a seregtest állományában ténykedő szövetséges magasabbegység érdekében végzendő anyagi biztosítási feladatok végrehajtásába.

A gyakorlat célkitűzései és a gyakorlat elgondolása lehetőséget adtak mindazon feladatok végrehajtásának gyakorlására, melyek végrehajtása a támadó hadművelet során a seregtest htp. alegységek részéről szükséges a csapatok hadtápbiztosítása érdekében. Sor került a következő feladatok gyakorlására:

- a htp. alegységek mozgósításának gyors és szervezett végrehajtása;
- a várakozási körlet elfoglalása és műszaki berendezése;
- az MB őrzés-védelmének, komendáns szolgálatának megszervezése;
- anyagi eszközök vételezésére KÁ-ról, hátországi raktárakból;
- anyagi eszközök kiszállítására és a csapatok részére történő átadás megszervezésére, végrehajtására anyagátadó ponton;

- az előjáró tagozattól érkező anyagszállítmányok fogadására, át-
vételére;
- az MBR kikülönítésére, az MB—MBR áttelepülésére;
- a tömegpusztító fegyverekkel mért csapások következményeinek
felszámolására;
- az anyagi eszközök utánszállításának és sebesültek kiürítésének
megszervezésére és végrehajtására légi szállítóeszközök igénybevételével.

A gyakorlaton e kitűzött feladatokat a tartalékos állományú htp. al-
egységeink sikeresen végrehajtották, melynek értékét külön kiemeli és
növeli az a kedvezőtlen időjárás, amely a gyakorlatunkat végigkísérte.

Mivel a gyakorlat, mint érzékelhető, valóban jelentős feladatot je-
lentett számunkra, ezért a korábbinál nagyobb figyelmet fordítottunk
annak előkészítésére és megszervezésére. A felkészülés időszakában sor
került a PK-i állomány részére egy 5 napos hadijáték levezetésére, mely-
nek során feldolgoztuk mindazon oktatási kérdéseket, melyek végrehaj-
tására a gyakorlat folyamán sor került.

A tartalékos állomány bevonulata lépcsőzetesen történt ezáltal
biztosítottuk a törzsek összekovácsolását, valamint azt, hogy a tiszti, tiszt-
helyettesi állomány fel tudott készülni a sorállomány fogadására és ki-
képzésére. E lépcsőzetes bevonulást és a feladatok tartalmát az 1. számú
melléklet szemlélteti.

A gyakorlat komplex jellege kapcsán ugyancsak fontos feladatként
jelentkezett az MB vezetési rendjének felülvizsgálata, illetve pontosítása,
melynek lényegét az képezte, hogy pontosítottuk azt, hogy milyen cél-
szerű vezetési munkamódszert kell kialakítani annak érdekében, hogy
mind a PK HTPH, mind az anyagi szolgálatok főnökeinek felelőssége
érvényesüljön, ugyanakkor a centralizált vezetés elve se kerüljön meg-
sértésre, továbbá az, hogy az eddig szerzett tapasztalatok felhasználásá-
val egyértelművé tettük a raktárak parancsnokai és szállító zászlóaljok
parancsnokai közötti együttműködés rendjét és azok felelősségét. Az így
kialakított munkarendet a 2. sz. melléklet szemlélteti.

A gyakorlat befejezése után megkezdtuk a tapasztalatok feldolgozá-
sát, melynek ugyan még nem jutottunk a végére, de máris célszerűnek
látszik néhány tapasztalat közreadása.

Elsősorban a mozgósításról néhány gondolat. A mozgósítás végrehaj-
tásának alapvető tapasztalatait abban lehetne összefoglalni, hogy az érin-
tett hadtápegységek tervei reálisak, képesek a meghatározott időnor-
nákon belül a feladatok végrehajtására, a várakozási körletek elfoglalá-
sára és a csapatok hadtápbiztosításának időbeni megkezdésére. Ugyan-
akkor a tapasztalatok arra is felhívják a figyelmet, hogy célszerű na-
gyobb gondot fordítani a személyi állomány kiválogatására és felkészí-
tésére, a technikai eszközök előkészítésére, továbbá az „M” ellenőrző
szemlék célirányosabb lefolytatására. Mindenképpen fontos és állandó
feladatnak kell tekinteni a mozgósítási tervek naprakészségének és a
mozgósítás szervezett végrehajtása feltételeinek a biztosítását és ezzel
kapcsolatban évenként rendszeres módszertani bemutatók szervezését
és végrehajtását.

Azok a további tapasztalatok, amelyekről érdemes és hasznos beszélni az MB állományába tartozó hadtápegységek szakmai munkájával kapcsolatosak.

A gyakorlat végrehajtása egyértelműen igazolta, hogy a seregtest csapatok folyamatos hadtápbiztosítása alapvetően a hadtápbiztosítási tervre kell, hogy alapozódjék. A napi összefoglaló jelentések, az ellátás szervezésében és végrehajtásában csak a terv korrekcióját szolgálhatják. Annak érdekében, hogy a csapatok mozgókészletei rendszeresen feltöltésre kerüljenek az MBF-hez, a szállító zászlóaljok és raktárak parancsnokságaihoz naponta legkésőbb a déli órákig el kell juttatni a nap folyamán megoldandó anyagkiadási és kiszállítási feladatokat. Ez a jelenlegi szervezeti formák között rendkívül bonyolult feladat, nagyfokú koordinációs tevékenységet igényel. Az a tény, hogy e feladat az MB-re három csatornán keresztül jut le: PK HTPH-től az MBF-hez; a szakszolgálatok főnökeiktől a raktárak parancsnokságaihoz; a PK HTPH-től a szállító zászlóaljok parancsnokságaihoz igen sok hiba és ellentmondás forrását képezte és képezi. Ezt figyelembe véve a gyakorlat kidolgozása, de főleg annak levezetése során szerzett tapasztalatok kötelezővé teszik számunkra a vezető dírektebb és ésszerűbb formáinak, módszereinek a keresését, kialakítását egészen addig eljutva, hogy levonjuk a következtetést: a jelenlegi szervezeti formák nem felelnek meg a korszerű követelményeknek, a csapatok megbízható és folyamatos hadtápbiztosítása érdekében elkerülhetetlen mind a vezető, mind a végrehajtó szervezetek integrációja a hadtápbiztosítás egységes rendszerének megteremtése.

A végrehajtott gyakorlati feladatok meggyőzően bizonyították azt is, hogy a résztvevők nem helyesen értelmezték a centralizált vezetés fogalmát, melynek megvalósítása érdekében kifejtett törekvéseikkel, a kiválasztott megoldási módokkal a szervezett tevékenységet nehezítették. Ismeretes, hogy az MBF-ség alapvető rendeltetése az MB állományába tartozó hadtápegységek munkájának, telepítésének, áttelepítésének, őrzésének és védelmének, ellátásának, az anyagi eszközök rakodásának, szállításának megszervezése és koordinálása, a seregtest hadtáptörzs által kiadott utasításoknak megfelelően. Az is ismeretes, hogy az MB nagy területen bontakozik szét, települ. Ez, valamint a centralizált vezetés megvalósítása megkövetelik, hogy a felsorolt feladatok végrehajtásának szervezése során mindig a helyzetnek legjobban megfelelő és legkisebb energiát igénylő, de a legcélravezetőbb megoldás kerüljön kidolgozásra. Néhány példa erre: az MB áttelepülésének, az anyagszállítmányok összeállításának megszervezése során biztosítani kell a fölösleges keresztmozgások elkerülését. Helyesen kell kiválasztani az egyes alegységek besorolási pontját és az MB megindulási terepszakaszát. E vonatkozásban támaszkodni kell a Harcászati Szabályzat 148. pontjában rögzített elvekre.

„A menet idejében történő megindítása és az oszlopok menetsebességének szabályozása érdekében jelöljük ki *megindulási terepszakaszt* (pontot), *szabályozó terepszakaszokat* (pontokat) és határozzuk meg az átlépésük időpontját. A szabályozó terepszakaszokat általában 2—3 órai menettávolságokra jelöljük ki.

A megindulási terepszakasz (pont) olyan távolságban legyen, hogy a csapatok — a menetoszlopok megalakítása után — az elhelyezési kör-

letből a megindulási terepszakaszig (pontig) a menetoszlopok fel tudják venni a megszabott távközöket.”

Az áttelepülések során az új körletek szemrevételezésére ugyancsak rugalmas megoldást kell alkalmazni. E vonatkozásban a centralizált vezetés semmiképp sem azt jelenti, hogy a szemrevételezésre induló csoportot először az MBF-ségnél össze kell gyűjteni, majd azután indítani. Célzerű megoldási módnak az látszik, hogy az MBF által meghatározott új települési körletet a raktárak a meghatározott időben önállóan szemrevételezzék, melynek eredményéről az MBF képviselőjének, az MBF által meghatározott helyen jelentést tesznek, s ha szükséges annak engedélyével keresnek új körletet.

E feladatok végrehajtása során a centralizált vezetés tehát a követelmények egyértelmű meghatározását, továbbá a hadtápegységek parancsnokai felelősségének teljes érvényre juttatását jelenti. Olyan vezetési rendszert kell kialakítani, mely biztosítja a meghatározott feladatok egyértelmű végrehajtását, valamint a végrehajtó parancsnoki állomány aktív, alkotó és kezdeményező tevékenységét.

A gyakorlat egyik legtanulságosabb és leglátványosabb mozzanata a tömegpusztító fegyverekkel mért csapások következményeinek felszámolása volt. Ennek során alapvetően két változat szerint dolgoztunk. Az ellenség csapásainak időszakában az MB települési körletben volt, az MBR pedig menetet hajtott végre áttelepülés céljából. Ebből következett, hogy a következmények felszámolásával kapcsolatos rendszabályok megvalósításának rendjét is e változatok szerint gyakoroltattuk és tanulmányoztuk.

Az MB állományába tartozó vegyi, műszaki, egészségügyi technikai biztosító, valamint az őrelegységek bevonásával nem szervezetszerű mentőosztag került létrehozásra. E mentőosztag a megszervezés időszakában összekovácsolásra került, melynek eredményeként a következmények felszámolása során szakszerűen ténykedett, biztosította a meghatározott feladatok szervezett és gyors végrehajtását, melyet a 3. és 4. sz. melléklet szemléltet.

A végrehajtott feladatok kapcsán következtetésként megállapítható, hogy az MB és MBR a rendelkezésre álló erők és eszközök széles körű felhasználásával — amennyiben nem tömeges csapások mérésére kerül sor — képes működőképességének helyreállítására és a csapatok hadtápbiztosításával kapcsolatos feladatok megoldására.

A gyakorlat folyamán a DHSCS hadtápszerveivel történt együttműködés eredményeként sor került az EFEF 011. és a HM elvtárs 01. sz. parancsa gyakorlati megvalósításának tanulmányozására is. A FRONT PK HTPH utasításának megfelelően a HDS állományába tartozó szovjet csapatok hadtápbiztosítása érdekében a HDS MB állományába FRONT raktárrészlegek kerültek átalárendelésre, szállítóeszközökkel együtt. Ezek a raktárrészlegek két napig az MB állományában ténykedtek, végrehajtották a hadsereg csapatai hadtápbiztosítására kidolgozott tervben szereplő feladatokat az MBF vezetésével.

E mozzanat beállítása sok hasznos tanulsággal szolgált és a nyelvi nehézségen túl sok együttműködési problémát vetett fel. Ilyeneket például: milyenek legyenek a vezetési okmányok, milyen forma szerint tör-

ténjen a napi összefoglaló jelentések felterjesztése, milyen okmányokat alkalmazzunk a kölcsönösen átvett anyagok okmányolására, hogy legyenek-e raktárrészlegek elhelyezve a HDS MB területén. E cikk keretében az utolsó kérdéssel foglalkozom. A gyakorlat tapasztalatai azt igazolják, hogy a megerősítő raktárrészlegeket egy körletben célszerű elhelyezni, mert így kedvezőbb feltételek teremthetők a vezetés folyamatosságának és a meghatározott feladatok végrehajtásának biztosítására. Természetes ez nem zárja ki azt, hogy adott esetben más módszert választva az egyes raktárrészlegek ne kerüljenek beosztásra a megfelelő HDS-raktár állományába. Ez azonban a vezetés számára mindenképpen bonyolultabb helyzetet teremt.

Ugyancsak e mozzanat részét képezte az eü. erők kölcsönő felhasználása a keletkezett sebesültek eü. ellátása érdekében, melynek során a szovjet magasabbegységet eü. osztaggal erősítettük meg, a szovjet tábori kórház pedig bekapcsolódott a mi magasabbegységünk eü. ellátásába. A mozzanatnak ezt a részét is nagyon eredményesnek kell tekinteni mind a szovjet, mind a magyar tartalékos katonáorvosok nagy odaadással és szakértelemmel végezték a munkájukat. A sebesültek eü. ellátásának megvalósítása során jól szolgálta a nyelvi nehézségek áthidalását a két-nyelvű sebesülési kartonok kidolgozása. Az értékes szakmai tapasztalatokon túl e mozzanat beállítása ugyancsak jól szolgálta a szovjet és magyar hadtápszervek közötti együttműködés elmélyítését és a szovjet—magyar fegyverbarátság további erősítését.

A gyakorlaton a kialakult elveknek megfelelően a HDS csapatai hadtápbiztosítása érdekében sor került a HDS MB megosztására. Az MBR kikülönítésével kapcsolatos tapasztalatok azt igazolták, hogy szükséges mind az MBF-ség, mind a hadtápegységek szervezetének további korszerűsítése, a vezetés egyik alapfeltételét biztosító híradó eszközök számának növelése. A szervezeti korszerűsítésnél az ágazati felépítés helyett a vezetés funkcionális feladatának megfelelő szervezeti formát célszerű kialakítani.

Végezetül a gyakorlaton szerzett benyomások, összegzett következtetések alapján megállapítható, hogy a HDS hadtápegységek összekovácsolására, felkészítésére vonatkozó elképzeléseink helyesek, időnként célszerűnek látszik hasonló nagyméretű gyakorlatok levezetése. Ugyanakkor az is igényként jelentkezik, hogy a hadtápegységek vezető állományának felkészítését tovább javítsuk, alaposabbá, színesebbé tegyük és a törzsek felkészítésében rendszeressé kell tenni a hadijátékok tanteremben és elemeivel terepen történő levezetését.

(Az 1—4. sz. melléletek a folyóirat végén található.)